„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
ШЕСТ ПУТА НА НЕДЕЉУ,
осим на дан после свеца.

Претплата и огласи шаљу се администрацији, а рукописи Уредништву „БРАНИКА“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

Број телефона 71.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
на годину: К 24 или 30 дин.
на по године: К 12 или 15 дин.
на четврт године: К 6 или 7½ дин.

Поједини бројеви стају 10 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 12 потура од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући у хлебарској улици бр. 20.

Број 39. У Новом Саду, у четвртак 19. фебруара (3. марта) 1904. Година XX.

Шта се спрема?

* Будимпешта, 17. фебр. 1904.

Делегације су у прошлу суботу завршиле свој рад, те ће угарски парламенат после једномесечног одмора, да настави онде где је пре једног месеца застао, јер политичка ситуација у угарском парламенту и данас је исто тако замршена, како је била онда, кад је парламенат због заседања делегација одложио своје седнице. Данашња седница угарског парламента беше само формална: на њој је искључиво утврђен дневни ред сутрашње седнице, и по предлогу председника Десидерија Перцела усвојено је, да се на сутрашњој седници настави дебата о понуди новака за прошлу годину.

Познато је, да је министар-председник гроф Стеван Тиса одлучну борбу с опструкцијом одложио после заседања делегација, и сад кад су делегације завршиле свој рад, те се парламент састао у редовно заседање, политички кругови угарске престонице, констатујући да се политичка ситуација у току последњег месеца није ни у колико изменила, са затегнутом нестрпљивошћу очекују први корак министра-председника против опструкције, који ће бити од одсудног значаја по развој даљих догађаја. Нестрпљивост како владиних тако и опозиционих кругова с тим је већа, што су планови министра-председника обавијени тајанственим велом неизвесности: министар-председник по својој закопчаној политичкој нарави нити је говорио, нити говори о њима што, ни најближим присталицама својим не даје о њима никаква објашњења. По опћем уверењу пак лом између владе и опструкције може се очекивати већ у најближој будућности: некоје верзије тврде, да ће гроф Тиса већ на сутрашњој или прекосутрашњој седници поново позвати опструкционаше да обуставе даљу борбу против војничких пројеката те да на тај начин омогуће редован парламентски рад, и у случају да опструкционаши не усхтеју попустити — а мало је изгледа да ће то учинити — Тиса ће одма отпочети политику **јаке песнице**. По другим верзијама пак гроф Тиса је вољан мирно причекати још — четрнајст дана, те ако ни до тог рока опструкција не буде напустила борбу, тек ће онда учинити први одлучан корак. Ма која од ових верзија одговарала истини, једно је свакако извесно: то, да опструкција неће попустити и да је одлучан сукоб између ње и владе неизбежан па било то сутра или прекосутра или тек после четрнајст дана.

При оцењивању политичке ситуације опћу пажњу привлачи данашњи разговор министра-председника грофа Тисе с вођом опструкционаша **Фердинандом Седеркењијем**. За време данашње седнице Тиса је приступио Седеркењију, те се живо разговарао с њиме. Тиса је том приликом замолио вођу опструкције, да одустану од даље борбе и да не спречавају бар најважније законске пројекте, који су за редовно државно функционисање неопходно потребни, и уједно му је изјавио, да ће влада свој војнички програм искрено и поштено спровести. После разговора с министром-председником Седеркењи је пред једним новинарем изјавио, да ће његова странка вечерас одржати конференцију, али је додао да нема изгледа, да ће напустити даљу борбу, јер за такву одкуку не би имали никаква стварна разлога.

Предмет опћег нагађања је и држање Апоњијеваца нарочито после познатог сукоба између њихова вође грофа Апоњија и министра председника у пленарној седници угарске делегације, међутим изгледа да ће Апоњијевци дебату о војничким предлозима употребити да жестоко нападну свог старог противника грофа Стевана Тису, што би свакако осоколило опструкцију на даљу борбу. Кошутовци пак стоје у страни и пасивно гледају како се догађаји развијају и — без њих.

Политичке прилике у угарској замршавају се све већма, а у страну потиснуте народности гледају ово неприродно развијање парламентарних прилика у Угарској. Као задовољштина може им служити, да је то неприродно стање природна последица мађарске политике према њима, јер данас само слеп мађарски политичар не види јасну чињеницу, да су у сваком сукобу с Бечом слаби, што имају за леђи незадовољене народности, јер мања половина никако не може бити тако јака и снажна као цела Угарска.

Руско-јапански рат.

Најновији јапански нападај на Порт-Артур.

Преко Лондона стижу гласови о најновијем јапанском нападају на Порт-Артур, при коме су Јапанци постигли веће успехе него ли при последњем. По овим гласовима прекјуче се шеснајст јапанских бродова појавило пред Порт-Артуром те су отворили жестоку паљбу на руске тврдиње. Руске крстарице „Новик“, „Аскољд“ и „Бајан“ с четир торпедњаче беху се кренуле из порт-артурског пристаништа да нападну јапанску флоту, али бише приморани да се повуку натраг. „Аскољд“ и „Новик“ тешко су оштећени а једна је торпедњача потонула. После двочасовног бомбардовања јапанска се флота повукла натраг. — Тако приказују овај нападај на руску флоту лондонски телеграми, о којима се цео свет тек недавно уверио, да јапанске успехе приказују у тенденциозној преувеличаности. Та то се и сад тако види из једног лондонског телеграма, који признаје **да се јапанска флота повукла с осетним губитцима**; ме-

ЛИСТАК.

СКУПШТИЊА У ОРАШЦУ
и
ИЗБОР КАРАЂОРЂА ЗА ВОЖДА.

Српски народ од како је потпао под Турке, претурио је био преко главе небројене јаде и невоље. Али је ипак било дошло једно време, кад је он зажалио што му не суде Турци, цареви већили. То је било за време злогласних Дахија, који су својим зверствима и нечовештвима највише убрзали први устанак 1804. године.

Запрепашћен безакоњем у свој својој отаџбини, што су га чинили сваки дан ти царски одметници а народни крвопијци — српски народ се био повукао, тако рећи сам у себе, и тек у дубини душе своје размишљао како би се од зла избавио.

То чудно и тешко стање пред устанак на Дахије најлепше је описано у дивној песми народној која почиње:

„Кад се шћаше по земљи Србији,
По Србији земљи да преврне,
И да друга постане судија;
Ту кнезови нису ради кавзи,
Нит' су ради изјелице Турци;
Ал' је рада сиротиња раја,
Која глоба давати не море,
Ни трпљети турскога зулума;
И ради су Божји угодници;
Јер је крвца из земље проврела,
Земан дошо ваља вој̇езати,
За крст часни крвцу пролевати;
Сваки своје да покаје старе...“

Набрајајући где кога Србина ваља погубити у песми се даље каже:

„Док погубим Црнога Ђорђија
Из Тополе села поносита,
Који с бечким тргује ћесаром:
Он је кадар сву џебану купит
Од бијела града Варадина,
И оружје што је за потребе;
Он је кадар на нас завојштити;
Он царује а ја субашујем.“

И одиста, не гледећи ни на грозоте свога дрскога плана, не презајући ни од каквих средстава, не слушајући мудре савете Фочић Мехмедаге, Дахије зађу у јануару 1801. сећи кнезове и друге одабраније људе по Србији. Тако падоше кнез Алекса Ненадовић, Илија Бирчанин и архимандрит Боговађе Хаџи-Рувим.

Убијање кнезова продужили су Турци по свему београдском пашалуку. Тада погибе кнез Стеван Палалија из села Бегаљице, Марко Чарапић из Белог Потока и буљубаша Јанко Гагић из села Болеча. С тога су се виђени људи почели склањати, крити, или одметати у хајдуке; народ је трпео, уздисао, погледао око себе и почео... да шапће. Још мало, врло мало; још само једна варница — па да букне пламен.

На Карађорђа су Дахије нарочито мотриле и почеле га тражити. Већ су слали и потеру, да га у кући ухвати, али ју је он избегао. Послушајмо Петра Јокића, буљубашу Карађорђеве гарде, шта он прича о том времену:

„Био сам, вели он, код оваца у Крћевцу. У неко доба ноћи, у очи светог Аранђела (1803.), отворише се врата, и Карађорђе уђе у колибу. Самном су била још моја два брата. Били смо поспали сва тројица. Ја устах, она двојица спавају.

— А знаш ли ти, Петре, што сам ја дошао? упитаће он после вечере.

— Не знам, брато.

— Знам да не знаш, за то ћу ти ја казати. Коекуде, ти и сам видиш како се ово успалило; како Турци секу где год ког бољег Србина ухвате; знаш шта би од мене чинили, да им паднем шака. За то сам дошао да идемо у Орашац. Тамо ће сутра бити свадба. Стеван Томић жени сина Максима. Ту ће бити више наших пријатеља, које ћеш сам видети, да се ту састанемо, а и да се малко уклонимо одавде. Овде ме сваки дан виђају комшије, па ће ме, бој се, ко проказати.

— Па лепо, брато; ја хоћу.

Сутра дан одемо у Орашац. Прота буковички Арсеније свршио је венчање. Било је доста људи. Кад се већ преручало, и кад сватови почеше играти, прота уста иза совре, јер божем, као стар човек, не може више да седи. Кроза шљиве он оде лагано у једну јаружицу. То исто учинише и многи

ћутим ништа не спомиње о том, колики су и какви су ти губитци. Верну слику о овом јапанском нападају на Порт-Артур моћи ћемо створити тек онда, кад буду приспели службени телеграми руских заповедника на Далеком Истоку.

Нова битка пред Порт-Артуром.

Дана 16. (29.) фебр. у 4 часа изјутра 26 јапанских бродова отпочели су фронталан напад на Порт-Артур. Све батерије са тврђаве и са руских бродова одговарале су страховитом ватром. Крстарице „Новик“ и „Дијана“ које су биле изван луке издржале су највећу ватру, али нису оштећене. Борба је трајала $4^1/_2$ сата; утврђења нису оштећена; од руских бродова оштећена је само машина једне мале торпедњаче.

Губитци незнатни јер је јапанска флота рђаво гађала.

Није истина, да је Порт-Артур блокиран.

Дванаест Јапанаца.

Лиферант угља за руску ратну мрнарицу у Источној Азији известио је на основу поузданих информација руску владу да се у овај мах у разним јапанским пристаништима налази на оправци дванаест ратних бродова разне врсте. Сви су оштећени у борби с руским бродовима.

Јапански губитак.

Из Шангаја јављају да су после последњег ноћног напада јапанског на Порт-Артур две њихове торпедњаче потонуле.

Пропала јапанска топовњача.

„С. Џемс-Газета“ има телеграм из Чифуа, да је једна јапанска топовњача, која је пред Порт-Артуром оштећена, покушала да доспе до Чифуа, но пре него што је стигла до пристаништа, потонула је. Спасао се један официр и седам људи, које су кинески војници спровели у јапански конзулат.

„Манџур“.

О руској топовњачи „Манџуру“, који се при отпочетку непријатељстава затекао у Шангају, износиле су се у штампи читаве легенде. „Манџур“ је до сад четир-пет пута отправљен на морско дно, пет-шест пута је освојен и одвучен у Јапан; говорило се како је кинеска влада пристала да остане у Шангају, али да се топови изнесу на суво; писало се затим да су се Руси и Јапанци погодили да „Манџур“ остане до краја рата неутралан у Шангају и т. д.

Сад јављају опет о том чудном ратном броду, да су га јапанске крстарице „Јенкушима“ и „Акиаушима“ истерале из шангајске луке. На отвореном мору, вели се даље у тој вести, дошло је до борбе, у којој је „Манџур“ јако оштећен. Пада нам у очи да овог пута није ни подављен ни заробљен. Требаће он још новинарима за ковање вести.

XIII. редовна главна скупштина Централног Кредитног Завода у Новом Саду.

(Наставак.)

Есконт меница. У том огранку нашега пословања показује се управо, колико су биле неповољне прилике за новчане позајмице. У тој грани наших послова показује се знатан мањак, који поглавито отуда потиче, што је била мања тражња за новцем и код ових завода наше околине, који су подмиривали годинама своје потребе путем ресконта код нас.

По овом нашем пословању показује се, да смо прошле пословне године свега есконтовали 27.961 кмд. меница у своти од К 12,185.210·31, исплаћено је 29.811 кмд. меница у своти од К 12,738.299 03, више враћено са К 553.088·72, и стање нашег меничног портфеља износи сада **К 3,158 342·11.**

Инкасо меница. У истој години послато нам је на инкасовање за рачун разних налагача свега кмд. 617 меница и упутница у своти од К 272.422 47 више са 169 кмд. и К 55.190·55 него у години 1902.

Хипотекарни зајмови. Навели смо већ, да смо настојавали, да се та грана наших послова прошири, али смо при свем томе имали на уму, да је нужна баш у даним приликама у толико већа опрезност, што су непокретности, нарочито плодна поља, данас, после тако обилне жетве, на високој цени, а обвезе, које нас везују, распростиру се на дуг низ година.

Равнајући се по тим начелима, ми смо лањске године издали на ново одобрене хипотекарне зајмове свега К 815.550·—, повукли смо натраг цедиране зајмове К 274.976 68, свега К 1,090.526 68; отплате и исплате износе К 347.416·37 више издато за К 743 110·31, а стање хипотекарих зајмова износи крајем 1903. **К 2,162 793·65.**

Мењачки послови. У току лањске године ми смо свега продали: папира од вредности за своту од К 111.477·22, разних валута К 201.553·37, свега К 313.030·59. Купљено је пак: папири од вредности за своту од К 381.869·78, разних валута К 211.453·49, свега. К 593.323·2.. Инкасовано је 3078 кмд. разних купона за своту од К 48 327·89. Стање пак папира од вредности и разних валута износи на дан 31. децембра 1903. **К 612.956·14.**

То стање наших ефеката састоји се из ном. К 478.200·— ризних $4^1/_2$% и 4% заложница (Pfandbriefe), ном. К 38·600·— 4% угарске ренте у крунама, ном. К 83.000 — разних срећака, ном К 12·600 — валута, злата и сребра.

Наша цигљана. У лањској години показао се најјачи промет са цигљама наше израде, јер је не само била јача тражња, него је наша цигља свуда толико претпостављана са свога квалитета другим израдама, да се са наше цигљане снабдела сва потреба у нашој вароши, а тражен је наш квалитет и са стране, па се лањске године отпочела наша цигља извозити и на страну.

Прошле године имали смо сметње са кишовитог времена, па смо често са натегом могли да подмиримо све потребе, јер се једновремено на више страна градило. Најзад нисмо могли да спремимо нужну количину цигаља за стовариште, које треба да истраје до времена овогодишње продукције.

Лањска је целокупна продукција изнела 3,174.900 комада разнога материјала за градњу и патосање, а продато је у лањској години свега 3,704.970 разних цигаља, поглавито пак цигаља за градњу. Чист добитак наше цигљане по одбитку трошкова износи за 1903. год. К 18.483·20; кад се још одбију: за амортизацију зграда К 3672·71, за амортизацију инвентара К 1000·—, за отпис сумњивих потраживања К 456·75 свега К 5.129·47, преостају још К 13.353·73, коју своту показују закључни рачуни за лањску годину као добитак наше цигљане.

Наше резерве. Од наших до сада резервисаних свота ми смо у закључним рачунима за лањску годину један део тих резерва употребили за непосредан отпис наших реалитета. Према томе употребили смо досадашњу резерву за цигљану, која је 31. децембра 1902. износила К 43.000·—, додали смо овоме од лањског добитка цигљане К 3.672·72, свега К 46.672·72, те смо тај износ отписали од вредности наше цигљане у своти од К 92.672·72, тако, да је сада цела наша цигљана уврштена у биланс за 1903. год. у своти од К 46.000·—

Даље смо употребили досадашњу резерву за реалитете, које смо на дражби купили, која је резерва до 31. децембра 1902. износила К 17.000·—, томе смо додали приход тих реалитета за годину 1903. у име отписа К 1.595·67, свега К 18.595·67, вредност пак тих реалитета износила је 31. децембра 1902. К 55.456·12, према томе уврштена је вредност на дражби купљених реалитета са К 36.860·45 у закључне рачуне за 1903. год. Кућа нашега завода, чија вредност износи по закључним рачунима за г. 1903. К 185.092·58 представља с обзиром на резерву до 31. дец. 1902. од К 29.000·—, дотација за 1903. од К 6.092.58, свега К 35.092·58, сада само једну биланцијску вредност од К 150.000·—

Међутим наш општи резервни фонд, који се у смислу наших правила има дотирати дотле, док не дође до висине од 200.000 Круна, износиће ако сл. скупштина наше предлоге о подели чистог добитка усвоји, и то: резерва до 31. децембра 1902. К 151.000·— редовна резерва за год. 1903. К 6.046·10, ванредна резерва за год. 1903. 29 953·90, стање нашег резервног фонда 31. децембра 1903. биће свега К 190.0000·— и тада бисмо имали још само 10.000 Круна том општем резервном фонду да додамо, па да достигне заводским правилима предвиђену висину.

Промет наше благајнице износио је лањске године и то: целокупно примање готовине К 22,128.740·11, целокупно издавање К 21,992.092·18, укупан промет благајнице К 44,120.832 29.

Целокупан промет показује се у своти од **К 73,324.528.42**

Подела чистог добитка Част нам је још сл. скупштини предложити, да се чист добитак за годину 1903. у своти од К 90 461·03 овако подели: 10% редовна дотација резевног фонда К 9.046·10, 5% камате на деоничку главницу К 20.000·—, 20% тантијема управи К 12.282·98, за супердивиденду К 12.000·—, ванредна дотација резервног фонда тако, да се на то свега К 39.000·— употребе, К 29.953·90, на даљи отпис од куће нашега завода К 6.092·58, награда надзорном одбору К 900·— а преостала свота од К 185·47 да служи за пренос на нов рачун.

Ако славна скупштина усвоји ове наше предлоге о подели чистог добитка, онда ће износити дивиденда за 1903. и сада **по купону наших део-**

други, који су дотле седели за совром. Карађорђе све то мотраше. Кад тако многи одоше, он рече мени: „Ајдемо, Петре, мало да проходамо“. Ја устанем те за њим у онај поток. Кад тамо, а они поседали сви: Стеван Филиповић из Јагњила, брат Марка Филиповића, пашенога Карађорђева; кнез Ђука, из Јагњила (који су као пријатељи дошли у сватове); Вићентије из Корићице; Матеја Каратошић из Копљара; Марко Катић, из Рогаче; Сердар Сима, из Доросаве; Јован Крстовић, из Буковика; и још многи одабрани људи, које нисам добро познавао, па сам их позаборављао. Међу њима седи и прота, и они се лагано разговарају. Дођемо и ми и поседамо.

Сад нам прота поче говорити како су нам умукле цркве, како се жене, сестре и кћери српске срамоте: „Земља стење, а небо плаче, рече он, гледајући муке наше. Него да устанемо на оружје.“ Ми сви рекосмо да је тако, и да треба да устанемо.

Прота, на то, извади мали крстић из џепа; ми устанемо сви, а он рече те дигосмо по три прста у вис. Прота поче: „Браћо, закуните се да ово нећете ником одати, а пре се марта не може почети. Кад зене март, жене и децу ћемо у збегове, а ми пушке по среди, па у име Бога на Турке. Сад сви говорите; „амин“!

„Ко издао, издало га тело; пожелео поћи, али не могао! У кући му се не јављало ни старо ни младо! Од руке му се све скаменило; у тору му овце не блејале; у обору краве не рикале. Да Бог да се у сињи камен, претворио, да се други на њега не угледају. Не био срећан ни дуговечан, нити лица Божјег икад видео“! На све то ми смо викали „амин“.

Сад сви изљубимо крст, поседимо мало и договоримо се да сваки до марта склања поузданих људи што може више; само да се чува од сумњивих.

Сви, иза тога, један по један, изађемо из потока. И после смо опет пили, разговарали се, и Бога ми играли. У сами мрак, ја и Карађорђе вратимо се у Крћевац нашој колиби.

После тога Карађорђе се склони у Ресаву код некаквог свог пријатеља Марка, али се о св. Сави поново врати кући. Међутим Срби су већ почели палити ханове турске и дизати се на Турке.

Око 20. јануара*) Карађорђе је био у Орашцу. С њиме су били Станоје Главаш, прота буковички; кнез Теодосије, Марко Катић, Матија Каратошић и сви они, који су били на оној заклетви у јесен 1803. год. у Орашцу. Сем њих, по причању Јокића било је још до 500 устаника.

Пре сваког рада реше да изберу старешину. Сви људи хоће Карађорђа, а он се не прима.

— Што се не примиш? питају га људи.

— Коекуде, рече Карађорђе: — ја хоћу свуда с вама, али нећу пред вама.

— А што нећеш?

— Нећу за то: ви нисте научили војевати, па ћете се после неколико дана предати Турцима, а знате онда шта чека мене.

— Нећемо, нећемо, гракну сав народ: — ти пред нама ми за тобом, па у ватру — у ватру; у воду — у воду! Само нека си ти старешина.

— Опет се, браћо, не могу примити; зашто, ако се примим, ја ћу да чиним много које шта што вама неће бити по вољи.

— А шта ти мислиш да чиниш? пита народ.

— Ко се ухвати у најмањој издаји, хоћу да убијем, да обесим, да ударим на страшне муке.

— То хоћемо и ми, викне народ.

— Хоћете ли? упита Карађорђе.

— Хоћемо! Хоћемо! Хоћемо!

— Дигните три прста у вис!

Сви дигну.

— Хоћете ли?

— Хоћемо!

— Хоћете ли?

— Хоћемо!

— Хоћете ли?

— Хоћемо!

— Онда хоћу и ја вас, заврши Карађорђе.

Прота буковички обуче одежду и прими ову заклетву и по црквеном закону.

Од овога часа, Карађорђе је узео управу покрета у своје руке, и наређивао је како је што мислио да је добро и паметно.

Ето тако је, по казивању једнога од очевидаца и главних радника, започет знаменити устанак од 1804., избором Карађорђа за народног Вожда.

„Кнежевина Србија.“

*) Баталака у својој Историји Српског Устанка вели, да је то било у очи 31. јануара 1804. године.

ница бр. 13. К 32.— или 8% од уплаћене деоничке главнице, и предлажемо, да се та дивиденда исплаћује од дана 14. (27.) фебруара о. г.

Др. Милан А. Ћирић моли скупштину, да извештај управе, пошто је већ раније штампан и члановима разаслат, сматра као прочитан.(Прима се!) На извештај има да учини неке примедбе. Жели, да се резервни фондови, који су установљени за заводске реалитете, употребе на отпис од вредности тих реалитета, како би приход од истих одговарао њиховој у биланцији исказаној вредности. Тиме ће и сама биланција постати реелнија, а показиваће и већу добит. Прихваћа остали извештај управе и са радошћу поздравља, што је завод развио послове са хипотекарним зајмовима. Објашњава, како је неправилно схваћање, да се хипотекарним зајмовима везују заводски капитали, пошто су данас на непокретности узајмљени капитали исто тако мобилни као и покретна добра. То се види и из извештаја управе, по коме је у лањској години на рачун хипотек. зајмова уплаћена знатна свота од К 347.416·37, а пренетих хипот зајмова враћено је натраг у своти од К 274.976·68. Осим тога дају хипотек. зајмови већу сигурност, а доносе и већу корист него вредносни папири. Држи, да је завод позван, да повољним хипотек. зајмовима притекне у помоћ особито нашем ратарском сталежу, и да постане новчани центар, око кога ће се окупљати српски свет у овим крајевима. Нада се, да ће завод свој рад у том правцу и даље развијати.

Др. Младен Јојкић види из извештаја управе, да су лањске године за новчани рад биле прилике у толико тешке, што се новац није могао лако пласирати; што је завод искупио натраг цедиране зајмове, и што је био принуђен да купује вредносних папира, т. зв. заложница. Цео извештај учинио је њега тај утисак, да се управа бринула и тражила начина, како да се довије тим незгодним околностима, и види да се и довила, јер је добитак и крај тако незгодних прилика изишао са К 14.827·89 већи него претходне године. Прима извештај управе, само би имао да обрати пажњу на ту околност, да је завод купио много вредносних папира. Политичке су се прилике сада промениле, а оне имају јаког утицаја на новчану и ефектну пијацу. Моли управу, да не губи из вида ту околност, да не би завод претрпео на папирима каквегод штете. Пријатно га је и то дирнуло, што види да се у рачуну губитка и добитка две позиције побољшале, наиме, што се трошкови према претходној години умањили са К 2460.—, и што рачун плате показује диференцију на боље са К 1713.—. Држи да то није било на штету нашег чиновништва, јер жели да оно буде по заслузи награђено, него да је та уштеда на плати постигнута бољом економијом радних сила у заводу.

По томе скупштина прима једногласно извештај управе о друштвеном пословању, те прелази на 3 тачку дневног реда:

Извештај надзорног одбора, који чита подуправитељ г. Душан Матић. По томе извештају надзорни се одбор сваком приликом уверио, да се сви послови у заводу воде уредно и тачно, и да су годишњи завршни рачуни сасвим тачни и исправни. С тога надз. одбор препоручује скупштини, да усвоји поднесену билавцију и да прихвати предлог управе о подели чистог добитка. Најпосле моли скупштину, да изда разрешницу како управи тако и надзорном одбору.

(Наставиће се.)

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 18. фебруара 1904.

— **„Словачки глас о субвенцији срп. нар. позоришту.“** Под тим насловом донели смо у 35. броју „Браника“ белешку по овдашњем словачком листу „Дољоземском Словаку“, те је у тој белешци споменуто, да је данашњи новосадски вел. жупан г. Павле пл. Петер имао пређе немачко име. Уверили смо се, да ово не стоји, напротив да је г. велики жупан потомак старе племићске породице Петера, која је ово име, Петер, од искони носила. Не желећи никоме учинити криво, изјављујемо да смо ову белешку преузели без икакве малиције, а жао нам је што је г. великом жупану и нехотице учињено на жао у нашем листу.

— **Полагање заклетве новог темишварског епископа.** Јављају из Будимпеште: Изабрани и потврђени епископ темишварски др. Георгије Летић у идући четвртак положиће заклетву у руке Његовом Величанству. Угарски министар просвете Алберт Берзевици отпутоваће сутра у Беч да лично присуствује овом свечаном чину.

— **„Српски Учитељски Конвикт у Новом Саду“** примио је у фебруару о. г. ове прилоге и чланарине: Лазар Хужвик из Сентандрије, члан потпомагач, у име чланарине 10 К — Задруга за штедњу и предујам у Руми, у име прилога 30 К — Мита Ђорђевић, надзорник Конвикта, у име свечарског прилога 2 К — Српска црквена опћина у Срп. Неузини у место венца своме добротвору Сави Николићу из Новог Села 20 К — Војислав Мишковић из Бач-Мадараша, члан потпомагач, у име чланарине 14 К — Милош Петровић из Вел. Сентмиклоша, члан потпомагач, послао је 150 књига за Конвиктску књижницу — и 102 ком. стара новца, који смо уступили нумизматичној збирци срп. вел. гимназије у Новом Саду. Милан Коњовић, учитељ у Јарку на Сави, члан оснивач, у име чланарине 20 К — Румска Штедионица у име прилога 50 К. — На свима овим прилозима захваљује Управа Српског Учитељског Конвикта у Новом Саду.

— **И опет радикалско насиље.** Пре неки дан обављен је у нашој вароши избор трећине скупштинара у црк. општини. Том приликом међу изабраном трећином (наравно чистих одлучних радикала) изабран је и „главни“ уредник „Заставе“, но у извештају доноси „Застава“ име његово међу последњима, не би ли га тако прошверцовати могла. Избор тај доказује крајње нерешпектовање постојећих автономних закона, јер када је та иста скупштина тога истога човека пре 2—3 године изабрала за скупштинара, „хајдучки“ саборски одбор је тај избор, с позивом на 13. §. Б. одс. II. крал. Решкрипта од 10. Августа 1868. усљед уложеног призива уништио са разлога што је изабрани због злочина кажњен био. Сада се променило царство. Дошао је нови саборски одбор, с тога је требало „главног“ поново изабрати дати, а нека се усуди ко да апелира! Да зашто је ту радикалски саборски одбор, него да такав атентат на личност војводе и вође свог одбије? Ми немамо против тога ништа, што радикали своме вођи и таком какав је одају највеће поштовање — то је ствар њиховог укуса и морала. Али пошто автономија није дедовина ни домена радикалска, морамо одлучно протестовати против те повреде закона. Ако је убиство злочин (можда код радикала није) — онда човек, који је учинио мучко убиство, ни по закону, ни по моралу српског народа, који још није у целом народу тако ниско пао, не може бити скупштинар, јер чим је скупштинар, може бити и председник, а „Српска Атина“ зар тек није спала на тако ниске граде, да јој такав човек може бити председник? Већ помисао о могућности тога тера нам крв стида у образ! Т.

Новости са стране.

— **Крвна освета у Арбанији.** Из Скадра јављају, да је у околини вароши последњих дана убијено повише Арнаута Мухамедоваца. Власти су трагале за убилцима али их нису могли пронаћи. Свакако биће да су убиства извршили католици Арнаути, који знају обичаје арнаутске, те не сумњају, да ће сродници убијених Арнаута гледати да се убицама освете.

— **Измене у бугарској војсци.** Бугарска влада издала је наредбу, којом је активна војска знатно повећана. Сви војници, који су се до 1. јануара о. г. бројали у резерву резервне војске, од сада долазе у резерву активне војске. Војници, који су до сад спадали у први позив народне војске и до 1. јануара ове године навршили 38. и 39. годину (у пешадији 37 и 38) такође се убројавају у резерву активне војске. Они војници другога позива који су 1. јануара ове године навршили 40—43 год., сада ће се рачунати у први позив, а они војници другога позива, који су 1. јануара ове године навршили 44. и 45. год., уврштују се од сада у други позив народне војске.

— **Ко воли свој врт** и хоће да има најлепшег цвећа и најбољу зелен, тај нека купује семе из ц. и кр. дворске трговине семења Едмунда Маутнера у Будимпешти, Rottenbilergasse 33., која фирма на захтевање забадава разашиље са 226 страна богато илустрован ценовник. Исто има осим по свем свету познатог изврсног семења и врло много особито за чудо интересантна новина код поврћа и цвећа.

НОВИЈЕ.

Руско-јапански рат.

Јакуцк, 17. фебруара. По извешћу железничког министра кнеза Хилкова данас је прешао први железнички воз преко леда Бајкалског Језера.

Чифу, 17. фебруара. Два оштећена ратна брода јапанска одвучена су у Сазехо ради оправке.

ТЕЛЕГРАМИ

уредништву „Браника“.

Будимпешта, 18. фебруара. Влада је у данашњој саборској седници поднела многе зак. предлоге, међу којима је и предлог о новим стипендијским закладама у војничким заводима. (Барта: Дабогме, да још више плаћамо!) Тиса подноси зак. предлог о уређењу плате жупанијских чиновника и општинских и окружних бележника. (Хелебронт: То су кортешке ујдурме! Даље подноси предлог о новом уређењу матрикула. Подноси даље и предлог о повишици плате вероисповедним учитељима, о јачем учењу мађарског језика у народним школама, „како би се појачање државних захтева једном већ спровело.“

Пре дневног реда говори заст. Холо.

Будимпешта, 18. фебруара. Гроф Тиса ће сутра последњи пут замолити опструкционаше, да се окану опструкције. Ако ово не помогне, сабор ће одма бити распуштен. Кошутовци су изјавили, да би се најжешће противили промени пословника.

* * *

Руско-јапански рат.

Лондон, 18. фебруара. 5000 козака се учврстило у Пингпонгу.

Париз, 18. фебруара. 25.000 Руса налазе се на десној обали реке Јалу, а 4000 руских пешака држе кореанске кланце.

Петроград, 18. фебруара. Положај у Порт Артуру је истина опасан, али није без наде. Сваким даном се повећавају изгледи, да ће непријатељ бити сузбијен.

Лондон, 18. фебруара. Јапански посланик Хајаши тврди, да је Русија већ месецима припремала рат (??) и да Јапану није остало друго, него да предвари Русију.

Токио, 18. фебруара. Ратно министарство јавља, да је руска коњица између Анцу-а и Пјенгјанга потучена (?)

Порт-Артур, 18. фебруара. При ослеци види се јапанска торпедњача, која је потонула у луци.

Припослано.*)

На знање.

Будимпештански варошки сенат, као другостепени обртнички суд подигао је под бр. 171.074/903. t. sz. на 400 К глобу познатог уметника саборне капеле новосадске М. Харминца, — који је по занимању дунђерски калфа а по квалификацији брат Словак и пријатељ Косте Брадвировића (лепо друштво!). Крштено име истога зато нисам горе написао, јер ни сам не знам, пошто се исти код Срба као Милан приказује а код Мађара као добар хазафи као „Mihály“ пише, а знамо да је Милан и Михаљ далеко као Бог и шеширџија.

Н. САД, 1904. III/2.

Момчило Тапавица.

*) За ствари под овом рубриком не одговара уредништво овога листа ни у ком погледу.

Трговина.

Храна.

Нови Сад, 18. фебруара 1904.

Цене су биле:

Жито ново прве каквоће	— — —	17 К	——— п.
Жито ново друге каквоће	— — —	16 „	60 — — „
Наполица стара	— — — — — —	16 „	——— „
Зоб	— — — — — — — — —	10 „	40—60 „
Јечам нови	— — — — —	10 „	40—60 „
Кукуруз стари окрњен	— —	— „	— —
Кукуруз нови окрњен	— — — —	10 „	20—40 „
Клипови	— — — — — — — — —	— „	— —
Пасуљ бели нови	— — —	17	— — „
Пасуљ жути нови	— —	19 „	— — — „
Вика	— — — — —	13 „	— — — „
Мухар	— — — — — — —	— „	— — — „
Проја	— — — — —	— „	— — — „
Вуна	— — — — — — — — —	— „	— — — „

Све од 100 дк.

Марва, свињи и живина.

Нови Сад, 18. фебруара 1904.

Волови по кил	50—54 пот.
Свињи тешки „ „	98 п. 1 круна
„ средњи „ „	90—96 „
„ лаки „ „	80—84 „
„ мршави по кили	240 К. „
Теоци „ „	78—80 „
Јагњци по кили „ „	76—82 „
Кљукане гуске по кил.	1 круна 20 пот.
Јаја 7 ком.	——40 „

Огласи.

ИМАМ ИЗВРСНЕ

сибирске сољене

КЕЧИГЕ од 4 до 20 кила једна

тако исто имам

уралске ПАСТРМЕ димљене, СОМА, ШТУКЕ, СМУЂА и ДЕВЕРИКЕ суве на велико и мало продајем.

Кечигу разашиљем у 4—5 кила поштанским пакетима 1 кила К 1·60. Пастрмке 20 филира 1 комад.

Пајо Поповић.

Комисисионер првог шведског риболовног подузимачког друштва.

113 1—10

На темишварској и вршачкој земаљској изложби (јубиларној) дипломом првога степена одликован.

Цикмунд и Друг, у Новом Саду

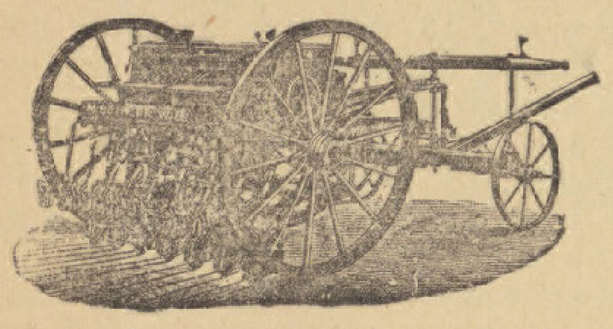

кеванцијска улица бр. 19. у сопственој кући.

ПРВА НОВОСАДСКА ФАБРИКА

ПОЉОПРИВРЕДНИХ МАШИНА

И ЛИВНИЦА ГВОЖЂА И МЕТАЛА.

Препоручује своје сопствене производе машина, особито **специјалисте у сејалицама Columbus-Drill,** патентирани сопствени производ за равнице, доловите и брдовите пределе, најновије системе по сопственој конструкцији, за коју потпуну гаранцију примају. Намештање и удешавање млинова по новој системи, као и све у ову струку спадајуће оправке извршују се најтачније.

Сопствени производ БЕНЗИН-МОТОРА, који су потпуно усавршени и без икакве опасности.

Ценовници стоје на расположењу и отправљамо исте бесплатно. 111 2—20

Дражбени оглас.

Срп. прав. црк. шк. општина у **Куману** (торонталска жуп.) на основу скупштинског решења од 22. јан. о. г. а по одобрењу Славног Епарх. Шк. Одбора бр. 116 ex. 1904. г. расписује дражбу на мањак ради зидања школске зграде (две шк. дворане са два учитељска стана) за **4. (17.) март** 1904. г. 8 час. пре п.

Дражбовати може свако и усмено и писменом понудом (офертом) ко положи пишманлук од 1000 круна.

Општина задржава себи право поверења према подузимачу, који најповољније услове и гаранцију ставио буде.

Епарх. Шк. Одбор властит је путем свога изасланика комисију спровести, а на трошак подузимача.

После одржане дражбе ставља се рок од 3 дана (до 7. (20.) марта), за евентуалне накнадне понуде.

Ближа извешћа даје потписани перовођа дневно од 4—6 час. после подне, код кога се и планови и услови видети могу.

У КУМАНУ, 9. фебр. 1904 год.

Марко Вујић, перовођа — **Тоша Станчић,** председник.

99 2-3

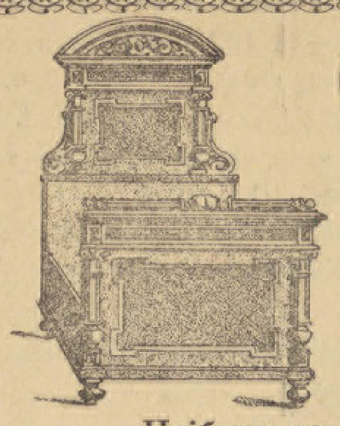

Стовариште намештаја

Л. МЕНРАТА И СИНА,

У НОВОМ САДУ

ГОСПОДСКА УЛИЦА Бр. 20., ПРЕКО ПУТА КР. УГ. ГИМНАЗИЈЕ.

Најбоље сортирано стовариште намештаја за спаваће собе, ручаонице и салоне у сваком стилу

ПО ВРЛО УМЕРЕНИМ ЦЕНАМА.

Сваке врсте јеиноставнијег намештаја, шифонера, кревета, орманчића за умивање, орманчића поред постеље, креденца, столова, дивана, столица, огледала и т. д.

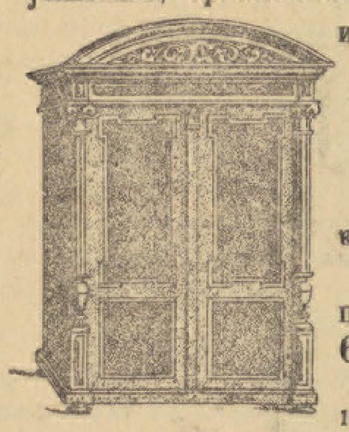

ПРИПОЗНАТОГ ДОБРОГ КВАЛИТЕТА ПО ИЗВАНРЕДНО ЈЕФТИНИМ ЦЕНАМА.

Стовариште тепиха, завеса, покривача, матраца, колица за децу.

Солидно поступање и намера да се само добар квалитет по јевтиним ценама даје, карактерише вашу радњу, која већ 60 година постоји.

106 38—52 **ОСНОВАНА 1843.**

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко.

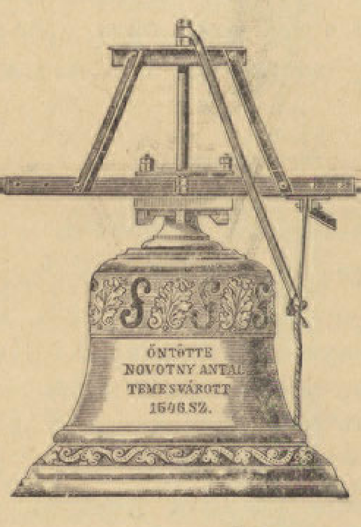

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са круном од кованог гвожђа, тако удешено, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем од мене изнађена и много пута одликована **патентирана са отворепим одушцима провиђена звона,** која су у горњем делу као виолина — са отвором у виду фигуре 8 провиђена и зато имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако једно патентирано звоно од 327 кгр. изједначује са звуком по старој системи ливених звона од 408 кгр.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала; **прављење старих звона са крунама од кованога гвожђа.** — Звона у тежини од 300 килогр. на ниже има увек готових на стоваришту.

Илустровани ценовници и прорачуни трошка бесплатно и франко. 436 12—26

На миленарској земаљској изложби у Будимпешти 1895. награђена са великом миленарском медаљом.

ПРОМЕСЕ

БЕЧКО-КОМУНАЛНИХ СРЕЋАКА.

Главни згодитак 400.000 круна.

1 згодитак од К 40.000.— 1 згодитак од 10 000.— круна 5 згодитака по К 2000.— и 12 згодитака по К 500.—

Жребање 1. марта о. г. **Цена 12 круна по комаду.**

препоручује

Мењачница Централног Кредитног Завода

деоничарског друштва у Новом Саду.

60 12—

*) Поштом шаљемо промесе кад нам се пошаље још 35 пот. за поштарину.

Власник и издавалац: Дружина Браника. Управник: др Мих. Полит-Десанчић. Одговорни уредник: Јанко Парић. Штампарија Б. М. Поповића у Н. Саду.